Ârif Nihat Asya

# Aramak ve Söyleyememek

ÖTÜKEN

**Arif Nihat Asya**; 1904 yılında İstanbul'un Çatalca ilçesine bağlı İnceğiz köyünde doğdu. Babası Ziver Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Yedi günlük iken babasını kaybetti. Üç yaşında iken annesi Osmanlı ordusunda görevli Filistinli bir subay ile evlendirildi. Bir erkek kardeşi doğdu. Aile Filistin'e dönerken dedesi, annesinin bütün çırpınmalarına rağmen, tek torunu Arif'in annesi ile gitmesine izin vermedi. Babaannesi vefat edince Arif'in bakımını Çatalca müftüsünün kızı olan halası Gülfem Hanım ile subay olan eniştesi Mehmet Fevzi Efendi üstlendi. Balkan savaşından hemen önce aile İstanbul'a göç etti. Halası aydın bir kadındı ve Arif'in iyi bir eğitim görmesini istiyordu. İlk ve ortaokulu 1920 yılında parasız yatılı olarak okuduğu Bolu Sultanisi'nde bitirdi. Bu okulun ikinci devresi kaldırılınca Kastamonu Sultanisi'ne (Lise) nakledildi. Böylece I. Dünya Savaşı'nı İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da, Kurtuluş Savaşı yıllarını ise Kastamonu'da geçirdi.

Kastamonu yılları Arif Nihat Asya için çok önemlidir. Kastamonu Kurtuluş Savaşı'nın en önemli merkezlerinden biriydi. İşgale karşı direnişe ve millî mücadeleye katılmak için İstanbul'dan İnebolu yoluyla Anadolu'ya geçenlerin uğrak noktasıydı. Arif Nihat burada konaklayan vatanseverlerin toplantılarına katıldı, konuşmalarını dinledi, Mehmet Akif Ersoy, daha sonra Milli Eğitim Bakanı olacak Mustafa Necati Bey ile burada tanıştı. İlk şiirini burada çıkan Gençlik dergisinde yayınladı.

1923 yılında sultaniyi (lise) bitirdi ve yüksek öğrenimini yapmak üzere İstanbul'a döndü. O zamanki adı Darül-Muallimin-i Âliye olan Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'ne kabul edildi. Burada okurken postanede telgraf bölümünde çalıştı. Anadolu Ajansı İstanbul temsilciliğinin muhabirliğini yaptı. Bir süre bu ajansın gece bültenini çıkardı. İlk şiir kitabı *Heykeltraş* 1924 yılında yayınlandı. 1926 yılında, son sınıftayken Hatice Semiha Hanım ile evlendi. Bu evliliğinden iki oğlu oldu. 1928 yılında edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne tayin edildi. On dört yıl boyunca Adana'daki Erkek Lisesi'nde, Kız ve Erkek Öğretmen Okulu'nda, Amerikan Kız Koleji'nde edebiyat öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yaptı. 1934'te askerlik görevini yapmaya gitti ve Soyadı Kanunu gereği "ASYA" soyadını aldı. 1940 yılında ilk eşinden ayrıldı ve 1941 yılında Adana Erkek Lisesi'nde Kimya öğretmeni olan Servet Akdoğan ile evlendi. Bu evliliğinden de iki çocuğu oldu. 1942 yılında Malatya Lisesi'ne müdür olarak tayin edildi. 1945'te edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne geri döndü. 1947 yılında, üç yaşından beri haber alamadığı ve öldü bildiği annesinin Filistin'in Âkka şehrinde yaşadığını öğrendi ve eşi ve kızıyla birlikte Âkka'ya annesiyle buluşmaya gitti.

Adana'da kaldığı yıllar boyunca gazete ve dergilerde yayınlanan ve iktidarı eleştiren siyasî yazıları dolayısıyla çeşitli soruşturmalar geçirdi ve 1948'de Edirne'ye sürüldü. Onun nazarında vatanın her yeri kutsaldı ama "Arif Hoca"nın tayini Adanalıları çok üzdü ve 1950 seçimlerinde onu Seyhan'dan (Adana) milletvekili yapmak için binlerce imza topladılar. Böylece 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti milletvekili oldu ve Ankara'ya taşındı, ancak parti politikalarına hiç ısınamadı. Açık sözlü ve

doğru bildiğini her şart altında söylemekten çekinmediği için zaman zaman kendi partisini de eleştirmekten geri kalmadı.

1954 seçimlerinde tekrar aday olmadı ve öğretmenliğe geri döndü. Bir yıl kadar Eskişehir Lisesi'nde çalıştıktan sonra Ankara Gazi Lisesi'ne tayin edildi. 1959 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştirdiği bir kültür programı çerçevesinde eşi ve 30 öğretmenle birlikte Kıbrıs'a gönderildi. Lefkoşa Erkek Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak iki yıl çalıştı. Vatan ve bayrak sevgisi ve kitleleri etkileme gücü sayesinde özellikle Kıbrıslı gençler üzerinde büyük etkisi oldu. 1961 yılında yurda döndü ve 1962 yılında emekli olarak sanat çalışmalarını hızlandırdı. Yurdu bir baştan bir başa dolaşarak millî konulara dair konferanslar verdi. Millî ve manevî değerlerimizi dile getiren şiir ve nesir kitapları yayınladı. 1975 yılında, *Bayrak* şiirinin yazıldığı ve çok sevdiği Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak tarihinde Ankara'da vefat etti.

Arif Nihat Asya binlerce öğrenci yetiştirmiş, onlara iyi insan olmayı, vatan ve bayrak sevgisini öğretmiş, vatansever bir öğretmen, şair ve yazardır. En önemli özelliklerinden biri Türkçeyi inanılmaz bir maharetle kullanmasıdır. O bir "dil kuyumcusudur." Şiirlerinde ve nesirlerinde temiz, duru ve yaşayan bir Türkçe kullanmıştır. Ama dinî ve bazı tarihî konuları ele aldığı şiirlerinde "eski dil"den kelimeler ve terkipler de yer alır. Kendisi bu tutumunu "Benim yalnız doğacaklardan değil, ölmüşlerden de okuyucularım vardır" diye ifade etmiştir.

Arif Nihat Asya tarihine, millî değerlerine, millî kültürüne, vatanına, bayrağına derin bir aşk ile bağlıdır. Bir tabiat aşığıdır. Vatan topraklarının dağına, taşına, ırmağına, ovasına, ağacına, çiçeğine, böceğine âşıktır. "Sanatçı geçmişten, gelecekten, günden, çevreden, gaipten, canlılardan ve eşyadan telepatiler alıp bunları bir terkiple, bir büyüyle, dinlenir, seyredilir, okunur hale getiren kabiliyettir… Boşluktaki dalgaları bize hitap eder hale getiren cihazlar gibi…" diyen bir sanat aşığıdır. O bir gönül adamıdır. Yaratılan her şeye âşıktır. Her türlü güzelliğe karşı olan sevgisi onu sonunda mutlak güzel'e, Allah sevgisine ulaştırmıştır.

**Eserleri:**

**A. Şiir kitapları**

1. Heykeltraş 2. Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor 3. Kubbe-i Hadrâ 4. Rubâiyyât-ı Ârif 5. Kıbrıs Rubâileri 6. Nisan 7. Kökler ve Dallar 8. Emzikler 9. Kova Burcu 10. Dualar ve Âminler 11. Yürek 12. Köprü 13. Kundaklar 14. Avrupa'dan Rubâiler 15. Aynalarda Kalan 16. Divançe-i Ârif 17. Basamaklar 18. Büyüyün Kızlar Büyüyün 19. Fatihler Ölmez 20. Yerden Gökten 21. Ses ve Toprak 22. Takvimler

**B. Nesir Kitapları**

23. Yastığımın Rüyası 24. Ayetler (Kanatlarını Arayanlar) 25. Kanatlar ve Gagalar 26. Enikli Kapı 27. Terazi Kendini Tartamaz 28. Tehdit Mektupları 29. Onlar Bu Dilden Anlar 30. Aramak ve Söyleyememek 31. Ayın Aynasında 32. Kubbeler 33. Sevgi Mektupları

# Söyleyememek

## *Bağırma Yasağı*

Sıkı Yönetim Komutanlığının, gazetelerin bağırarak satılması yasağı, iki hatıramı canlandırdı:

*
* *

Galiba evvelsi sene bir akşamüstü Ankara'nın Ulus semtindeydim. Otobüs duraklarının en kalabalık zamanıydı. Bir çocuk, kalabalığın uğultusunu, vasıtaların gürültüsünü delen tiz sesiyle bağırıyordu: «Ahmet Bey'in çocuk düşürdüğünü yazıyor... Ahmet Bey'in çocuk düşürdüğünü yazıyoooor!»*

Duraklarda yığılmış kadın, kız, çoluk çocuk; gözlerini başka gözlerle karşılaştırmamak için ne yapacağını şaşırmıştı. Satıcı, bacak kadar boyuyla, yığınları zor duruma düşürmenin tadını doyasıya çıkararak, sesini yükselttikçe yükseltiyordu.

Okuyunca anladım ki mesele, Ahmet Bey'in, arabasiyle çarptığı bir çocuğu devirmesinden ibarettir.

*
* *

Yine yakın yılların birindeydi. İstanbul'da Sirkeci'deydim. İkindi saatleri, ortalık mahşer gibiydi. Büyücek bir çocuk, askısında gazete destesi, kelimeleri zor söyleyerek, direk direk haykırıyordu «Ankara'da örfi idare ilân edildiğini yazıyor... Ankara'da örfi idare ilân edildiğini yazıyoooor!»

Gazeteler kapışılmaktaydı. Herkes gibi «başkentte olağanüstü bir şey mi oldu acaba?» diye merak ederek ben de aldım. Gördüm ki Ankara'da değil, Akra'da örfi idare ilân edilmiştir.

---

* Aslında tanınmış bir sanatçının adıydı; değiştirdim.

Suç, benim kulağımda olamazdı... İşte meraka düşenler, haberi kapışmakta devam ediyordu. İşte satıcı, az ilerde, öteki kelimeleri gevelemesine rağmen, «Ankara'nın «n»sine dikkatle basarak hâlâ bağırıyordu.

*
* *

Birincisinde, kelime oyunundan faydalanılarak hayasızca haykırtılan, saygı ve utanç anlayışımızı, bir kâğıtmış gibi yırtan küçüğün kulağını çekmeye kimse cesaret edememiş... İkincisinde yine kelime benzerliğini vesile edip ortalığı karıştırmanın hazziyle ağzı kulaklarına varan büyüceğe kimse, gözdağı verememişti.

Herkes biliyordu ki gürültüden ibaret olmayan bu suçlar, satıcı çocuklarda değil; satış için nesilleri skandallarla yüzgöz etmek, memleketi paniğe uğratmak pahasına, bu lâfları onların ağzına yerleştirenlerdedir... ve çocukların ceza ehliyetsizliği arkasında kıs-kıs gülen arsız yüzler vardır.

Arkadaki kurtlara el uzatamıyacak olduktan sonra, küçüğün kulağını çekmek, büyüğe gözdağı vermek neye yarar?

Benzeri seslerin kısılması emri, iyi bir tedbirdir. Fakat memlekette süresiz devamına imkân olmayan, süresiz devamı temenni de edilmeyen olağanüstü hâl kalktıktan sonra ne olacak?

Küçük satıcılar, büyüklerinden aldıkları yeraltı dersiyle yine Ahmet Bey'in önemsiz trafik kazasını «Ahmet Bey'in çocuk düşürdüğünü yazıyooor!» ve Akra'daki örfi idareyi «Ankara'da örfi idare ilân edildiğini yazıyoooor!» diye bağıra çağıra söylemekte devam edecekler.

1 Haziran 1963

## *Harb Meclisi*

İstanbul'da Yusufpaşa'da Gülşen-i Maarif Rüşdiyesi'nde, galiba beşinci sınıftaydım. Bu, şimdiki ilkokulların son sınıfı demektir. O zamanki yaşımı sınıfımdan tahmin edersiniz.. bugünkünü sormayın!

Hepimiz memlekette mühim şeyler olduğunu «muharebe» lâfından, ekmek kıtlığından, «rap rap» seslerinden, marşlardan, açılan ve harıl harıl işliyen imaretlerden; babaların, ağabeylerin, enişte lerin eksilmesinden; annelerin, ablaların, halaların, dedelerin, ninelerin eski sevinçlerini kaybetmesinden anlıyor; fakat her devrin çocukları gibi evde, sokakta, mektepte, sınıfta çocukluğumuzu –yaşayabildiğimiz kadar– yaşıyorduk.

Bizi uyandıran biri çıkıncaya kadar bu, böyle devam edecekti.

*

* *

Hocalarımız içinde ak saçlı, ak sakallı, ak sarıklı, nur yüzlü bir hoca vardı... el'an gözümün önündedir.

Dede hâli, güler yüzüyle, kendisini çok sever; dersini sabırsızlıkla beklerdik.

Şimdi şivesini düşünüyorum da Anadolu'nun neresinden geldiğini bulmaya çalışıyorum.

Mübarek ihtiyarın bir gün sınıfa çok düşünceli girdiğini hatırlarım... yüzünde her zamanki tebessümünü, boşuna, aramıştık.

Oturdu.. derin derin düşünerek, tek bir kelime söylemeksizin, dakikalarca önüne, baktı. Bir derdi olduğunu sezdiğimizden, biz de sükûtumuzu derinleştirdik..

Neden sonra başını kaldırıp mânalı bir iç çekmeyle söze başladı:

«Evlâtlarım, dedi, gâvur, Çanakkale Boğazı'nı zorlıyağımış... Boğazı geçip İstanbul'a gireceğimiş... ne yapsak da geçmesine engel olsak? gelin, bu ders, bunu konuşalım!»

Doğrusunu söylemek lâzım gelirse, biraz şaşırmıştık: bir memleket meselesiyle, ilk defa, yüz yüze getirilmiş oluyorduk ve büyük işler üzerinde, ilk defa, fikrimiz soruluyordu; müdafaa plânları yapmaya memur ediliyorduk.

Ders boyunca, Boğaz'ı tıkamak, düşmanı durdurmak için taş mı yağdırmadık, vaktiyle Halic'e gerilmiş olana benzer zincirler mi germedik; iki kıyıya muazzam mıknatıslar mı yerleştirmedik!

Hoca, hiçbirine, hiçbirimize gülmedi. Hepsini ve hepimizi aynı ciddiyetle karşıladı, beğendi, sevindi. Biz hayatımızın en güzel dersini yapmış olduk... belki onun için de öyleydi. Allah, gani gani rahmet eylesin!

*

* *

Şimdi arkamızda kalan 18 Mart'ı ben böyle bir hatırayla yaşadım.

Evet... tarihler ve tarihçiler bilmez ki yazsın... onu biz biliriz.

Bir zamanlar bir rüşdiyenin beşinci sınıfında ak saçlı, ak sakallı, ak sarıklı bir hocanın başkanlığıyla, yirmi otuz çocuk, bir harb meclisi kurmuştu.

Böyle bir harb meclisinde bulunmuş, söz söylemiş, münakaşaya karışmış küçük erkân-ı harplerden biri olmanın gururunu el'an duyarım.

21 Mart 1962

## Eşkıyalık

Haydutlar daima karışık devirlerde türemiş veya çoğalmıştır.

Halk, haklı olarak «huzur» deyince herşeyden önce, asayişi anlar.

Eşkıyanın, çoğalmasıyla değil, varlığıyla bile huzur, bir araya gelmez. O halde şöyle bir sorunun ortaya atılması icabeder: «Huzur gelince mi eşkiyalık kalkacak, eşkıyalık kalkınca mı huzur gelecek?»

*

* *

Dünyanın neresinde, ne zaman silâh toplandıysa güvenilir insanlar vermiş, şüpheliler vermemiştir, kurnazlar birini vermiş, birini vermemiştir.

Silâhlar toplanmasaydı sen tabancanın kısacık namlusuyla haydudun uzun namlusuna karşı mı çıkabilecektin?

Çıkamıyacaktım, fakat haydut da kendisini bu kadar serbest hissetmeyecekti. Ordudan, jandarmadan başka ellerde de silâh olabileceğini düşünerek biraz daha çekingen, biraz daha ihtiyatlı davranacaktı. Pek yakınlara inemeyecek, daha uzaklarda kalacaktı. Bazı babayiğitlerin, küçücük altıpatları ile, soygunculara soygunculuklarını pahalıya mal edeceğini hesaba katacaktı. Ve en önemlisi, otoriteler benim silâhımı alabilmişken haydudun silâhını alamamış durumuna düşmeyecekti.

«Seyrek olaylara fazla değer veriyorsun» diyeceksiniz.

Ben bu kadarını da çok bulduğumu söyleyeceğim. Çünkü idaremize henüz yüzde yüz sivil idare denemez. Askerî idarelerin ise, mahzurları ne olursa olsun, bir faydaları inkâr götürmez: yol kesiciliğe, haydutluğa göz açtırmamak.

Başkanı asker, başbakanı asker, senatörlerinden bazıları

asker olan, meclisinde ve partilerinde askerler bulunan, askerî havanın el'ân esmekte olduğu bir memleketteyiz. Valilerin de bazıları askerdir.

Böyle bir yerde haydutluk olaylarının varlığını benden önce haysiyet meselesi bilmesi icabeden kimseler vardır. Benim demek istediğim budur.

25.1.1962

## *Söyleyememek*

Eskiden, özellikle bazı kadınlar arasında, sanki adını işitince, deliğinden başını çıkarıp «efendim!» diye cevap verecekmiş gibi, yılan için «yılan» demeye cesaret edilmezdi. «Yılan» yerine çok kere «uzun hayvan», bazan da «evin sahibi» yakıştırması kullanılırdı.

Ve sanki, asıl ismini söyleyenin dilini sokacakmış kuruntusu yüzünden, akrep, «kuyruklu» kelimesiyle anlatılırdı.

Adlarını bildikleri kabul edilenlerin, er geç, lağaplarını da öğrenebilecekleri, hatıra getirilmezdi.

Hele, gerçek adları söylenir söylenmez kilit, duvar, çatı dinlemeden geliverecekler sanılarak «cinler» katiyen ağza alınmazdı... kendilerinden, büyük bir saygı ve değişmez bir dua ile «iyi saatte olsunlar!» diye bahsedilirdi. Kazara «cinler» diyen olursa «aman, duymasınlar!» mânasına «sus!» işareti yapılırdı.

Kıyıda bucakta, hâlâ, bu inançta olanlar, böyle davrananlar, böyle konuşanlar az değildir.

Fakat, kıyıya bucağa gitmeye ne lüzum var: Kıbrıs meselesinde maşalara, makaralara, kuklalara atıp tutmakla vakit öldürerek, düşmanın gerçek adını uzun müddet ağza alamamış olan, biz değil miyiz?

1 Haziran 1964

## KARA MADALYA

Yunanlılar yıllar yılı uğraşa uğraşa, türlü yollardan yürüye yürüye, türlü tesisler yapa yapa, Fransa'nın büyük ve eski bir yayın müessesesine kadar uzanmışlar; batı dillerinde milletlerinin de adı olan «Grec = Grek» kelimesinin, kendileri için leke teşkil eden «hırsız, dolandırıcı» mânasını meşhur Fransız «*Larousse = Lârus*»tan sildirmişlerdir.

Fransız dil ve edebiyatında yaşamaya devam eden ve edecek olan bu mâna, eski «Lârus»larda var, yenilerde yoktur.

Demek ki Rum'ların güzel hatırı, bir lûgat kitabında dilin gerçeğinden ve ilimden daha ağır basmıştır.

Amerikalı'ların «*Lârus*»u sayılan «*Webster = Vebster*»de ise «Grek»in karşılıkları arasında «dolandırıcı» kelimesi, bugün de, mevcuttur.

Zaten lûgattan kelime sildirmek neye yarar:

Kıbrıs'ta Türk evlerini yağmaya koyulanlar,

Türk yuvalarından çaldıklarını satmak için pazar kuranlar,

silâh arama bahanesiyle Kızılay yardım kamyonlarını soyanlar

ve soyguncuları, Ada dışından, sözleri veya sükûtlarıyla teşvik edenler; kelimenin birinci değil, olsa olsa ikinci mânasıyla «grek»tirler.

Böyleleri, kötü bir şöhretten utanç duyan kandaşlarının, yakınlarda, bin bir gayretle «*Lârus*»tan kazıttıkları, küçültücü, utandırıcı, alçaltıcı sıfatları –siyasetçisi, papazı; bezirgânı, gazetecisi, erkeği, dişisi ve hünsâsıyla– göğüslerinde kara madalya, alınlarında kara damga olarak taşımaya mahkûmdurlar.

Onların lâyığı budur!

Mayıs 1964

## KIBRIS'LAR

*–Sayın Mister Fulbright'a–*

Kıbrıs meselesini açanlara «bizim düzinelerle Kıbrıs'ımız var» demişsin... haklısın Sayın Fulbright.

Bize gelince:

Kuzeyde Meriç deltasından kopmuş, kendisini Saros körfezinin açık anne kolları arasında görmek için canını vermeye hazır, yavru bir Kıbrıs'cığımız daha vardır; adı «Semadirek»dir. Ve Türkiye için İskenderun güneyin Saros'u, Saros kuzeyin İskenderun'udur.

Dikili-Ayvalık arası kıyılarına yan vermiş, Edremit körfezinin kollarına atılmak için işaret bekleyen bir üçüncü Kıbrıs vardır: adına «Midilli» derler.

İzmir körfezi önünde tabii bir menderek olan Çeşme yarımadasıyla, hemen hemen, aynı biçimde, aynı büyüklükte ve onunla ikiz bir Kıbrıs daha vardır: adına «Sakız» derler.

Kuşadası körfezi, iki kolunu, adı «Sisam» olan başka bir Kıbrıs'ın üzerine kapamak, onu bağrına basmak pozundadır. Sisam'ın arkasında biraz daha basık biçimli, biraz daha küçük bir Kıbrıs'ın adı «Nikarya»dır.

Üşenmezsen haritaya iğil, sayın Fulbright: adına «İstanköy» dedikleri ufacık bir Kıbrıs'ımız da, Kerme körfezinde Marmaris'e yanaşmak için dümen kırmaktadır.

Bozburun'un güneyindeki koydan koparıldığı, biçiminden besbelli olan bir Kıbrıs daha vardır: adı, «Sömbeki»dir.

«Köyceğiz limanına mı, Fethiye körfezine mi yanaşsam?» diye düşünen, Andrea burnu eksiğiyle, Kıbrıs'ın tıpatıp aynı, bir başka, Kıbrıs vardır ki adına «Rodos» derler.

Anadolu'dan Rodos, Karpatos, Kasos isimli üç atlama ta-

şiyle atlanan, büyücek bir Kıbrıs daha vardır ki adına «Girit» derler.. hikâyesi yürekler acısıdır.

Mandalya körfezinden Adalar Denizi'ne balık tutmak için açılmış Furni'ler, Patmos'lar, Lipso'lar, Leros'lar, Kalimnos'lar, Levita'lar; Kimi Datça'dan, kimi Bozburun'dan kalkıp Akdeniz gezisine çıkmış Astropalya'lar, Nisiros'lar, Titos'lar, Harkiler soyadı «Kıbrıs» olan bir aile teşkil etmektedirler.

Kaş limanının avucu içinde minimini bir Kıbrıs daha vardır ki «Meis» derler.. kendisi adından küçüktür... büyük balıklardan kaçıp bana sığınmıştır.

Bizim Ege'den Akdeniz'e doğru, yukardan aşağı, yalnız iriceleri sayıldığı takdirde, 33 Kıbrıs'ımız vardır ki tesbihimiz gibidir... senin bildiğin Kıbrıs, bu tesbihin yalnız imamesidir.

Kıbrıs'la Anadolu arası 40 milken bunların, hemen hemen hepsi Türkiye'nin kara suları içinde, Anadolu'dan gelme tatlı sularla yıkanan, irili ufaklı adalar, adacıklar –bir kelimeyle– Kıbrıs'lardır. Onlarla aramızdaki deniz kırpıntıları utanç kanalları hâlinde kalmıştır.

Daha ister misin: Meriç nehri'nin batısına, Adalar denizinin kuzeyine düşen kocaman bir Kıbrıs daha vardır ki adı, «Batı Trakya»dır.

Bunlar bizim, «Kıbrıs!» diye seslendiğimiz zaman, hep birden, «hangimizi çağırıyor?» diye kulak kabartan Kıbrıs'larımızdır. Kim söylemiş bir tek Kıbrıs'ımız olduğunu?

«Kıbrıs» derken biz bir metin değil, bir serlevha okuyoruz.

Biliyorum: «Bunlardan bana ne!» diyeceksin.. Kıbrıs için söylediğin de «bana ne!»den farksızdı, Fulbright.

Sana Kıbrıs meselesini açanlara «bizim düzinelerle Kıbrıs'ımız var» demişsin. Kore meselesi ortaya çıktığı zaman, bizim de düzinelerle Kore'miz vardı, Sayın Fulbright.

10 Mayıs 1964

## Harita

Modacılar, üzerlerine çeşitli memleketlerin haritalarının basıldığı kumaşlardan kadın elbise ve mayoları yaparak, dünyanın şu turizm devrinde, yolculara büyük kolaylıklar sağlamakta imişler.

Keramet modada mı, modacıda mı, modaya oyuncak olanlarda mı; bilmem... yalnız, üstünde coğrafya dersleri verilmesine; topografya, tâbiye ve sevkulceyş meseleleri halledilmesine alışık haritanın, her ihtimal aklına gelirdi de bluz, etek, mayo, sütiyen olmak aklından geçmezdi.

Bununla beraber, haberde giyim kuşam bakımından yadırganacak taraf bulamadım; kadın, istedi mi, güzelliğine, alımına, yaradılış estetiğine gazeteyi de yakıştırır, deriyi de, haritayı da...

Bizim, yolcuyu, yabancıyı –derin bir şefkatle– «garip» diye anan iyi niyetli dilimizin, geleneğimizin, insanlık anlayışımızın buna peşin bir itirazı olacağını sanmıyorum. O halde harita modası, zaten «her şey turistler için» demeye başlayan memleketimizi de –esaslı bir mukavemete rastlamadan– fethetmekte gecikmeyecek ve dışarı çıkıp turist olarak dönebilirsek, nimetten biz de payımızı alabileceğiz:

Şimden sonra atlaslarla duvar haritalarının kabartma hâline geldiğine gözlerimiz, soğuk çizgilerin ısındığına ellerimiz, renklerin tatlandığına dudaklarımız, dillerimiz şehadet edebilecek.

Gövde kıvrımlarının kıvraklığiyle içli dışlı anlatılan yol, su, kıyı, sınır hatlarında; hesaplı düşürülmeleri şartiyle sahiden hayat kazanacak şehir, kasaba, köy işaretlerinde hayalî ve hakiki seyahatler yapabileceğiz.

Canlı haritalarımızı «yolları var, nirengileri var; inişleri, yokuşları var..» diye taze bir sanat hamlesiyle şiirleştirebileceğiz.

Gidip gezmeyi, görmeyi, mevsim geçirmeyi, belki yerleşmeyi düşündüğümüz dağlarla tepelerin, ovalarla kumsalların, bir kadında ayağımıza gelmesi, hayalin gerçeğe kavuşması olacak; konu yapılmaya, terennüm edilmeye değecek.

Bir kızın, nârin parmağiyle «gitmek istediğin yer burda!» dercesine, üzerindeki bir noktayı göstermesi, nice yolcuları yolundan alıkoymaya yetecek.

Artık, mücessem küreleri de lâyık oldukları tekmeyle top alanlarına sürdükten sonra, dünyamızı dilediğimiz gibi evire çevire, canlı mankenlerde inceleyebileceğiz. Görenler, «bir turist yolları etüd ediyor» deyip geçecekler. Başka ne diyebilirler ki?

Başka türlü konuşmaya hazırlananlar, «herşey turistler için» düsturunu imzalarken «herşey» kelimesinin şümûlünü yanlış, hesapladıklarını anlamakta çok geç kalmış olacaklar.

Benim içinse, adalarımı kızımın boynuna dizilmiş. Kıbrıs'ımı kadınımın yüreğine yaslanmış olarak elimin uzanabileceği yakınlıkta görmek; siyaset mütetabbiblerinden umudunu kesmiş derdime, gündelik ve geçici bir teselli olacak.

5 Haziran 1964

## *Madalya Madalya*

Gazilerimiz vardır, göğüsleri madalya madalya.

Gazilerimizi –alınlarına, yanaklarına uzanamazsan– madalyalarından öp!

*

* *

Madalyalar bizi tanır... ama, bizim yazılarımız, turalarımız, mühürlerimiz, imzalarımız, serlevhalarımız vardır madalya madalya.

*

* *

Omuzlarımızda yıldızlarımız, ökçelerimizde mahmuzlarımız, kollarımızda terfiyelerimiz, göğsümüzde çapraz kordonlarımız, başlığımızda küçük çelenklerimiz olur madalya madalya.

*

* *

Şu rap rap geçenlere bak: hepsi, şıkır şıkırdır, pırıl pırıldır ve madalya madalya.

*

* *

Mehterlerimiz, bandolarımız, borularımız parıldamıştır, parıldamaktadır, parıldıyacaktır madalya madalya.

*

* *

Kullanmaya mecbur olmadığımız sürece, süsümüz diye sak-

larız: kovanlarına, şarjörlerine yakışan çelik çekirdeklerimiz bulunur madalya madalya.

*

* *

Güz mevsiminde Anadolu'sunu, Rumeli'sini: altın harmanlar seyredersin madalya madalya.

*

* *

Haritalara iğilenler bilirler: burda göllerimiz gülümser bize, Adalar Denizi'nde adalarımız bekler bizi madalya madalya.

*

* *

Paftalarda şehirlerimizi, kasabalarımızı, köylerimizi gösteren irili, ufaklı yuvarlaklar bulursun, hevenk hevenk, dizi dizi, madalya madalya.

*

* *

Okullarımızın giriş çıkış, oyun, vazife saatlerinde oğlanlı kızlı çocuk yüzleri görürsün madalyon madalyon; çocuk başları görürsün madalya madalya.

*

* *

Biz madalyalara gitmeyiz.. madalyalar bize gelir.

*

* *

Uzağa bakmak gerekmez:

Çanakkale, Sakarya, Kore, Kıbrıs bizim, kanımızla sulayıp

büyüttüğümüz birer madalya ağacıdır.. kimi yaprak, çiçek, yemiş vermiştir; kimi yaprak, çiçek, yemiş vermektedir madalya madalya.

*

* *

Madalyalıyken neysek madalya almadan da oyduk... madalyamızı bıraktıktan sonra da oyuz.

*

* *

Ay ışığında havuzlarımız, pınarlarımız, kubbelerimiz aylarla ışık dili konuşur madalya madalya.

*

* *

Hayattan gündelik nasibimiz ne olursa olsun, şeref payımız gelir madalya madalya.

*

* *

Madalyalar, mahfazasının karanlığında parıldamaz... onları ışığa biz çıkarır, onlara parıldamayı biz öğretiriz.

*

* *

Mumumuz da, kandilimiz de, ampulümüz de madalya madalya parlar; yuvamızda ocağımız yanar madalya madalya.

*

* *

Bayraklarda aylarımız, yıldızlarımız; kubbelerde, minarelerde, sancaklarda alemlerimiz vardır madalya madalya.

*

* *

Övünmeye, ödüle ihtiyacımız yoktur bizim: vazifeyi, iyiliği yapmaktan duyduğumuz huzur içimizi ısıtır, aydınlatır madalya madalya.

*

* *

Tarihimiz bir mücevher kutusu, bir mücevher çekmecesidir... içinde hatıralarımız saklı durur madalya madalya.

*

* *

Işığı sönen ışığını madalyamızdan yakabilir, gelsin!
Üşüyen madalyamızda ısınabilir, yaklaşsın!

*

* *

Kahramanlarımızın, büyüklerimizin adı sokaklarımızın, köşelerimizin, yapılarımızın plâkalarını süsler; köylerimize, mahallelerimize isim olur madalya madalya.

*

* *

Tunç olsun, gümüş olsun, altın olsun.. madalya, madalyalığını göğsümüzde anlar, darphanede değil.

*

* *

Biz yakamıza bir yaprak iliştirsek onu da madalyalaştırırız...

rozetlerimiz, çiçeklerimiz, işlenmiş adlarımız vardır madalya madalya.

*
* *

Eli öpülecek, eteği öpülecek, ayak bastığı yerler öpülecek analarımız vardır ki altın çocuklar doğururlar madalya madalya.

*
* *

Madalya bir haksa, herkesten önce, bizi doğuranın hakkıdır.. ona verilsin! Anneler Günü'nde dünün, bugünün, yarının annelerini takdis ettik madalya madalya.

*
* *

–Kadın, erkek– yetişkinlerimizin şimdileri, yavrularımızın gelecekleri, yaşlılarımızın geçmişleri kitaplardır, sayfalardır, destanlardır madalya madalya.

*
* *

Madalyalar ağırlığımıza birşey ilâve etmedi... madalyasız kalınca ağırlığımızdan birşey kaybetmedik...

Gündüzün güneşlerimiz, geceleyin aylarımız doğar madalya madalya.

*
* *

Bizim, milletçe en büyük, en kutsal madalyamız aydır... madalyaya madalya takılır mıymış?

*

* *

Madalyaların tuncunu altınlaştıran göğüsleriz... tuncu altınla değiştirmenin mânasını anlatmasınlar bize: anlamayız!

*

* *

Tunç olmuş, altın olmuş, platin olmuş... bir madalya nedir ki! Bizim, göğsümüzde açmış al karanfillerimiz, al güllerimiz, al şakayıklarımız, al gelinciklerimiz vardır madalya madalya!

12 Mayıs 1964